

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Participatieplan Integrale Effectenanalyse Programma
Energie Hoofdstructuur
Fase: concept-NRD

Datum: 07-05-2021
Versienummer: 1.1
Status: Definitief

Opgesteld in opdracht van: ministeries
van EZK en BZK

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave.....	1
1 Inleiding.....	2
1.1 Vragen aan de lezer	2
1.2 Doel van participatie	3
1.3 Doelgroepen participatieplan	3
1.4 Actualisatie participatieplan per fase.....	4
2 Participatie per fase.....	5
2.1 Integrale effectenanalyse PEH in het kort.....	5
2.1.1 Wat is een integrale effectenanalyse (IEA).....	5
2.1.2 Drie fasen integrale effectenanalyse	5
2.2 Participatie NRD-fase.....	7
2.3 Participatie IEA-fase.....	8
2.4 Doorkijk naar participatie fase ontwikkelrichtingen	8
2.5 Overige afstemming.....	9
2.5.1 Afstemming met andere trajecten.....	9
2.5.2 Gedragen besluitvorming.....	9

1 Inleiding

Programma Energiehoofdstructuur

Door het gebruik van olie, aardgas en kolen (fossiele brandstoffen) warmt de aarde op en verandert ons klimaat. Hierover heeft Nederland onder het Klimaatakkoord van Parijs afgesproken om in 2050 de uitstoot van broeikasgassen 95% te verminderen ten opzichte van 1990. Hiervoor is een transitie (overgang) naar een CO₂-arme energievoorziening noodzakelijk. De energie gaat gebruikt worden voor het verduurzamen van de industrie, mobiliteit en woonomgeving. De transitie vraagt ingrijpende aanpassingen in ons energiesysteem, zowel boven- als ondergronds. Het doel van het Programma Energiehoofdstructuur is in deze transitie naar 2050 tijdig te zorgen voor voldoende ruimte voor de nationale energiehoofdstructuur (voor duurzame en fossiele brandstoffen). Het programma maakt een integrale afweging met andere opgaven en belangen; hierbij is een goede leefomgevingskwaliteit randvoorwaarde. Voor het maken van deze afweging wordt een integrale effectenanalyse opgesteld waarin de gevolgen van de veranderingen in de energiehoofdstructuur worden onderzocht.

1.1 Vragen aan de lezer

Dit is het participatieplan integrale effectenanalyse (IEA) van het Programma Energie Hoofdstructuur (PEH). In dit plan leest u hoe het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) u en andere betrokkenen informeren over en betrekken bij de totstandkoming van deze integrale effectenanalyse en het programma.

In dit document wordt uitgelegd op welke manier u als **betrokkenen kunnen 'participeren' bij de totstandkoming van het PEH**. In dit document gaan we achtereenvolgens in op het doel van participatie (hoofdstuk 1), de verschillende fases van de integrale effectenanalyse (hoofdstuk 2) en de participatie-activiteiten (hoofdstuk 2). Voordat we dit doen willen we u de volgende vragen stellen, die u in het achterhoofd kunt houden bij het doorlezen van dit document:

Vragen aan de lezer

1. Is het doel van dit participatieplan u voldoende helder?
2. Biedt dit participatieplan voldoende inzicht in de manier waarop u kunt participeren?
3. Heeft u aanvullende ideeën over manieren van participatie?
4. **Bent u nog niet betrokken en wilt u dat in het vervolg wel zijn?**
5. Heeft u nog andere suggesties of informatie die u met ons wilt delen?

Indien u deze vragen wilt beantwoorden of andere vragen heeft dan kunt u ons via onderstaande contactgegevens bereiken. Wij geven u zo snel als mogelijk een antwoord. We nodigen u van harte uit mee te denken, specifieke kennis in te brengen en inhoudelijk te reageren op de informatie die in deze fase beschikbaar is.

Contactgegevens

Bureau Energieprojecten van het ministerie van EZK

Tel: 070 - 379 89 79

Mail: energieinfra@minezk.nl

Projectpagina: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/overige-projecten/programma-energiehoofdstructuur>

1.2 Doel van participatie

De ministeries van EZK en BZK willen netbeheerders, belangenorganisaties, andere overheden, bedrijven, professionals in de energiesector en overige individuele betrokkenen actief meenemen bij de totstandkoming van de IEA en het PEH. We nodigen deze betrokkenen uit om informatie in te brengen en mee te denken over de inhoud van de integrale effectenanalyse en het programma.

We weten uit eerdere projecten dat het informeren en raadplegen van betrokkenen veel waardevolle informatie oplevert. Zo komen we o.a. tot een betere effectbeoordeling en afweging en komen er wellicht kansen in beeld die we kunnen benutten.

Er zijn verschillende manieren hoe we de stakeholders informeren en betrekken bij de totstandkoming van de IEA / PEH. We onderscheiden hierbij:

1. Brede bijeenkomsten voor energieprofessionals.
2. Informatiebijeenkomsten, terinzagelegging en de gelegenheid tot het indienen van zienswijzen voor iedereen op formele momenten in de procedure en besluitvorming.
3. Publiekscommunicatie.

Naast bovenstaande bijeenkomsten vindt er met netbeheerders, maatschappelijke organisaties, energieproducenten, industrie, regionale overheden en andere rijksoverheden regelmatig overleg plaats rondom diverse trajecten rondom duurzame energie (zie paragraaf 2.5.1). We presenteren hierbij de laatste stand van zaken rondom het programma, wisselen informatie uit en vragen om advies.

In verband met het coronavirus organiseren wij voorlopig de informatiebijeenkomsten en werksessies digitaal.

Met het opstellen van een participatieplan, inzet van verschillende mogelijkheden voor participatie en weergave hiervan in een participatieverslag wordt invulling gegeven aan de randvoorwaarden voor participatie die voortkomen uit de Omgevingswet.

1.3 Doelgroepen participatieplan

Context en inhoud programma

Het Programma Energiehoofdstructuur is door het Rijk aangekondigd in het Klimaatakkoord¹ en in de Nationale Omgevingsvisie². Het PEH is afgebakend in de kamerbrief van de Minister van 20 mei 2020³. De ambitie van het Programma Energiehoofdstructuur is tijdig te zorgen voor voldoende ruimte voor de nationale energiehoofdstructuur, op basis van een integrale afweging met andere opgaven en belangen, binnen een (inter)nationale context en waarbij een goede leefomgevingskwaliteit randvoorwaarde is. Het programma heeft betrekking op ruimtelijk beleid op land en de grote wateren en hanteert als tijdshorizon 2030-2050. Het gaat dus over het gehele Nederlandse grondoppervlak, uitgezonderd de Noordzee.

Het PEH geeft nieuwe ontwikkelrichtingen op land aan met betrekking tot energie-infrastructuur van nationaal belang voor opwek, transport, conversie en opslag van energie en grondstoffen en voor energiehubs (waar grootschalige energievraag en aanbod samenkomen). De ontwikkelrichtingen uit het PEH zijn globale lijnen en gebiedsaanduidingen, geen gedetailleerde uitwerkingen. Na vaststelling van het PEH worden de ontwikkelrichtingen nader uitgewerkt in gebiedsgerichte verkenningen, hierin worden meer gedetailleerde tracés en locaties onderzocht. Het PEH is het beleidskader voor deze gebiedsgerichte verkenningen.

Voetnoten ^{1, 2, 3}

¹ Zie <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/06/28/klimaatakkoord>

² Zie <https://denationaleomgevingsvisie.nl/publicaties/novi-stukken+publicaties/default.aspx>

³ Kamerbrief Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, 20 mei 2020 nr.0000001003214369000

Het PEH gaat over de landelijke energiehoofdstructuur en vormt het kader voor nadere (gebiedsgerichte) uitwerkingen. Omdat energie-infrastructuur uiteindelijk terecht komt in gebieden, raakt het PEH aan het belang van diverse doelgroepen. Voor de participatie tijdens het tot stand komen van de IEA en het PEH zien we als meest relevante doelgroepen op hoofdlijnen:

- Overheden die verantwoordelijk zijn voor vergunningen en ruimtelijke planvorming.
- Energieproducenten en -ontwikkelaars.
- Landelijke en regionale netbeheerders en private eigenaren van netinfrastructuur.
- Havens en (grote) industrie.
- Belangenorganisaties: vertegenwoordigers van een belang dat aanspraak maakt op ruimte en leefomgeving (natuur, landbouw, stedenbouw etc.)

1.4 Actualisatie participatieplan per fase

We onderscheiden drie fasen in de totstandkoming van de integrale effectenanalyse (zie voor uitleg van de fasen paragraaf 2.1.2):

1. Fase totstandkoming NRD
2. Fase IEA onderzoek alternatieven
3. Fase bepalen ontwikkelrichtingen

Per fase een participatieverslag gemaakt waarin de belangrijkste bevindingen die betrokkenen hebben ingebracht worden weergegeven. Het participatieverslag over de NRD-fase wordt meegenomen bij het vaststellen van de definitieve NRD.

De eerste fase staat in het teken van de totstandkoming en terinzagelegging van de concept notitie reikwijdte en detailniveau (concept-NRD). Dit participatieplan wordt gelijktijdig met de concept-NRD gepubliceerd.

De volgende fase gaat over de totstandkoming van te onderzoeken alternatieven en manier waarop deze worden onderzocht in de IEA.

De derde en laatste fase gaat over het bepalen van wat (ontwikkelrichtingen) er in het programma vastgelegd gaat worden.

Het participatieplan wordt iedere fase geactualiseerd zodat het zo goed mogelijk aansluit op de betreffende fase. Dit doen we op basis van reacties op het participatieplan, het contact met de betrokkenen, ontwikkelingen in het project, voortschrijdend inzicht en evaluatie van de voorgaande periode.

Deze versie van het participatieplan gaat over de NRD-fase: we geven aan hoe de concept-NRD tot stand komt en hoe deze definitief gemaakt wordt. Tevens geven we een doorkijk naar de volgende fasen: IEA en ontwikkelrichtingen. Per fase wordt in hoofdstuk 2 aangegeven hoe participatie wordt georganiseerd.

2 Participatie per fase

Dit hoofdstuk beschrijft:

- Hoe we u als betrokkene per fase over het project informeren.
- Hoe we u betrekken bij de uitwerking van alternatieven en het effectenonderzoek.
- Waar de informatie te vinden is.
- Hoe en op welk moment iedereen een formele zienswijze in kan dienen.

Voordat we dit doen, vertellen we kort iets over de integrale effectenanalyse.

2.1 Integrale effectenanalyse PEH in het kort

2.1.1 Wat is een integrale effectenanalyse (IEA)

Voor het PEH wordt een milieueffectrapportage (m.e.r.)-procedure doorlopen. Omdat ruimtelijke keuzes over de energie-infrastructuur meer gevolgen heeft dan alleen die op milieu, kiezen de ministeries voor een bredere analyse in de vorm van een IEA. Het milieueffectrapport (MER), is hier onderdeel van. In deze IEA wordt naast milieu- en ruimtelijke effecten, ook gekeken naar energiesysteemefficiëntie, kosten en baten, uitvoerbaarheid en doelbereik. De effecten van verschillende alternatieven voor de energiehoofdstructuur in het jaar 2030 en in het jaar 2050 worden onderzocht.

2.1.2 Drie fasen integrale effectenanalyse

De integrale effectenanalyse wordt opgedeeld in drie fasen, deze zijn onderstaand uitgewerkt.

1) Fase Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD)

Deze fase bevat kort gezegd het maken van het onderzoeksplan voor de integrale effectenanalyse. De concept-NRD vormt de start van de m.e.r.-procedure. Met de publicatie van de NRD wordt door het ministerie van EZK en BZK aangegeven dat er een integrale effectenanalyse uitgevoerd gaat worden. In de concept-NRD staat hoe de alternatieven tot stand komen en hoe de effectbeoordeling wordt uitgevoerd. Alternatieven zijn verschillende (ruimtelijke) mogelijkheden voor de inrichting van de energiehoofdstructuur. Voor de effectbeoordeling wordt beschreven aan welke onderwerpen in het onderzoek aandacht wordt besteed, zoals systeemefficiëntie, effecten op leefomgeving, landschap en natuur en maatschappelijke kosten en baten.

2) Fase Uitwerken alternatieven en onderzoek naar effecten

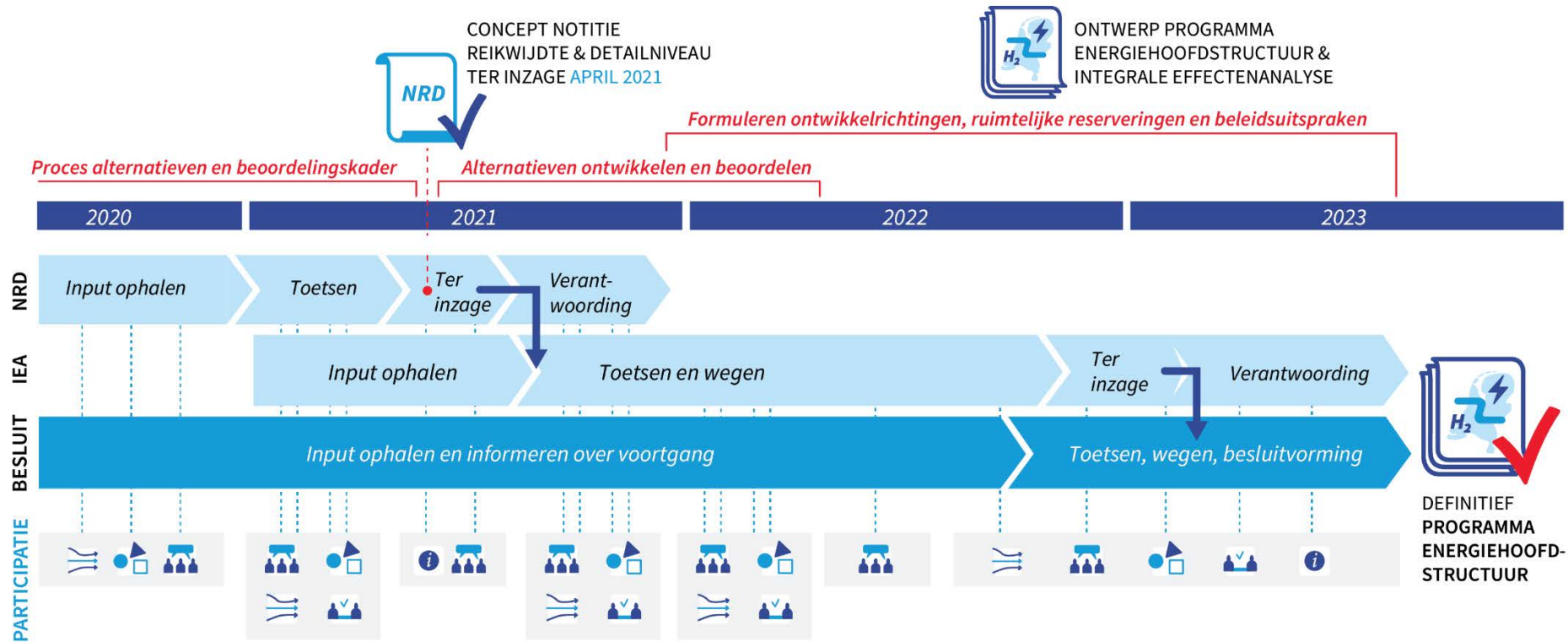
Deze fase is gericht op het uitwerken en onderzoeken van alternatieven. De in de concept-NRD beschreven alternatieven worden uitgewerkt. Daarna wordt voor elk alternatief onderzoek naar de effecten gedaan. Hierbij wordt gekeken naar effecten op het gebied van systeemefficiëntie, milieu en ruimte, maatschappelijke kosten en baten, uitvoerbaarheid en doelbereik. Door verschillende alternatieven voor 2030 en 2050 te onderzoeken aan de hand van deze aspecten, ontstaat een beeld van de mogelijke gevolgen.

3) Fase keuze ontwikkelrichtingen

Deze fase is gericht om het formuleren van ontwikkelrichtingen. De resultaten van het onderzoek naar de verschillende alternatieven levert een beeld op van de mogelijke gevolgen van verschillende manieren. Deze resultaten leiden uiteindelijk tot een keuze voor ontwikkelrichtingen en het bepalen van randvoorwaarden (beleidsuitspraken) die in het programma worden vastgelegd. De minister van EZK de uitkomsten van alle onderzochte aspecten in de IEA tegen elkaar af. Hierbij wordt ook de inbreng vanuit de verschillende betrokkenen meegewogen.

Meer informatie over de inhoud van het PEH en de IEA vindt u in de concept-NRD die gelijktijdig met dit participatieplan ter inzage is gelegd.

De planning op hoofdlijnen staat in de onderstaande figuur:

Legenda

- Informatiebijeenkomsten voor algemeen publiek
- Regie: afstemming parallelle programma's & trajecten
- Co-creatie: inhoudelijke werkgroep IEA
- Openbare webinars voor professionals
- Besluitvorming/aansluiten bij vaste overlegtafels

2.2 Participatie NRD-fase

Participatiebijeenkomsten

In de NRD-fase hebben de volgende activiteiten plaatsgevonden om voorafgaand aan publicatie alvast ideeën, zorgen en andere inbreng op te halen:

- Op 9 en 10 december 2020 digitale bijeenkomsten met professionals uit de ruimtelijke ordening- en energiesector. Onderwerp van de bijeenkomsten was het doel van het programma, afstemming met andere trajecten m.b.t. energie, de alternatieven en het beoordelingskader in de IEA. Na afloop heeft een schriftelijke enquête plaatsgevonden.
- Op 5 februari 2021 bijeenkomst (webinar) voor professionals uit de ruimte ordening- en energiesector. Onderwerp: stand van zaken van de concept-NRD, participatie en een **aantal dilemma's rondom de** alternatieven.

Deze overleggen kunnen worden teruggekeken via de projectpagina:

<https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/overige-projecten/programma-energiehoofdstructuur>.

Informatiebijeenkomsten

Informatiebijeenkomsten vinden plaats na publicatie van de (concept-)mijlpalen. Het doel is om u te informeren over het proces dat vooraf ging en de inhoud van de mijlpalen en aandachtspunten te inventariseren voor het vervolg.

Op 11 mei en 25 mei 2021 vinden twee digitale informatiebijeenkomsten plaats rondom de ter inzage legging van de concept-NRD waarin iedereen kan deelnemen.⁴

Online

Via de projectpagina van Bureau Energieprojecten blijft u op de hoogte van de stand van zaken.

Zie: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/overige-projecten/programma-energiehoofdstructuur>.

Zienswijzen

Naast de inbreng van onder meer kennis over het energiesysteem, gebiedskennis, aandachtspunten en suggesties in de bovenstaande bijeenkomsten kan iedereen door het indienen van een zienswijze ook formeel op de concept-NRD reageren. U kunt deze zienswijze gedurende zes weken, vanaf 30 april tot en met 10 juni 2021, schriftelijk indienen. In het volgende kader wordt uitgelegd op welke manier dit kan.

Indienen zienswijze

U kunt een zienswijze indienen van 30 april tot en met 10 juni 2021. Dat kan op verschillende manieren:

- Bij voorkeur digitaal via het reactieformulier op www.rvo.nl/programma-energiehoofdstructuur.
- Per post door een brief te sturen naar:
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Programma Energiehoofdstructuur
Postbus 142
2270 AC Voorburg
- Wilt u uw brief ondertekenen en uw adres vermelden? Dan kunnen wij u per brief een ontvangstbevestiging sturen.
- U kunt ook op werkdagen tussen 9.00 en 17.00 uur bellen met Bureau Energieprojecten op 070 379 89 79.

⁴ In eerder gepubliceerde versie zijn verouderde data opgenomen. Dit is hier aangepast. Op de website van RVO vindt u altijd de meest actuele data.

De zienswijzen worden gebundeld in een nota van antwoord. Dit leidt samen met advies van de commissie m.e.r. in deze fase en het participatieverslag tot het vaststellen van de definitieve NRD door de ministers van EZK en BZK.

Participatieverslag

Bij het vaststellen van de definitieve NRD wordt een participatieverslag gepubliceerd. Dit verslag is een weergave van de participatie van de NRD-fase en bevat bijvoorbeeld de relevante ingebrachte aandachtspunten voor participatie en de inhoud (alternatieven en beoordelingskader) van de NRD.

2.3 Participatie IEA-fase

Onderstaand is op hoofdlijnen het idee over de participatiemogelijkheden weergegeven. Op basis van de inbreng van stakeholders in bijeenkomsten en zienswijzen na de concept-NRD maken we de participatie op maat.

Bijeenkomsten

We willen de bijeenkomsten uit de NRD-fase voortzetten in deze fase. Er zullen rondom de alternatieven en de effectbeoordeling (digitale) bijeenkomsten georganiseerd worden met professionals uit de ruimtelijke ordening- en energiesector. Het kan zijn dat de bijeenkomsten regionaal en/of rondom een specifiek onderwerp zoals waterstof of energiehubs georganiseerd worden.

We weten nog niet precies wanneer deze bijeenkomsten gaan plaatsvinden; we verwachten dat dit op diverse momenten plaatsvindt: rond (voor of na) de zomer 2021, in het najaar van 2021 en begin 2022. Mensen die bij eerdere bijeenkomsten zijn geweest worden weer uitgenodigd en het wordt aangekondigd via de projectpagina (zie kopje online).

Online

Via de projectpagina van Bureau Energieprojecten blijft u op de hoogte van de stand van zaken. Zie: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/overige-projecten/programma-energiehoofdstructuur>.

Participatieverslag

Aan het einde van deze fase wordt een participatieverslag op de projectpagina (zie kopje online) gepubliceerd.

2.4 Doorkijk naar participatie fase ontwikkelrichtingen

Bijeenkomsten

Net als in de voorgaande fases willen we de bijeenkomsten doortrekken. Hierbij richten we ons vooral op de professionals uit de ruimtelijke ordening- en energiesector. Daarnaast willen we weer regionale informatiebijeenkomsten plaats laten vinden rondom de publicatie van het ontwerp PEH en de IEA. Aan deze bijeenkomsten kan iedereen kan deelnemen. We weten nog niet precies wanneer deze bijeenkomsten gaan plaatsvinden; we verwachten dat dit tussen begin 2022 en medio 2022 is. Mensen die bij eerdere bijeenkomsten zijn geweest worden weer uitgenodigd en het wordt aangekondigd via de projectpagina (zie kopje online).

Online

Via de projectpagina van Bureau Energieprojecten blijft u op de hoogte van de stand van zaken. Zie: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/overige-projecten/programma-energiehoofdstructuur>.

Zienswijzen

Naast de inbreng van onder meer kennis over het energiesysteem, gebiedskennis, aandachtspunten en suggesties in de bovenstaande bijeenkomsten kan iedereen door het indienen van een zienswijze ook formeel op het ontwerpprogramma en de IEA reageren. U kunt deze

zienswijze schriftelijk indienen op dezelfde wijze als tijdens de NRD-fase (zie grijze tekstkader paragraaf 0, onder vermelding van 'zienswijze **IEA en ontwerp PEH**'). We verwachten de publicatie van het ontwerp PEH en de IEA eind 2022.

De zienswijzen worden gebundeld in een nota van antwoord. Dit leidt samen met advies van de commissie m.e.r. in deze fase en het participatieverslag tot het vaststellen van het definitieve Programma Energiehoofdstructuur door de minister van EZK en BZK.

Participatieplan en -verslag

Aan het begin van deze fase wordt het participatieplan geactualiseerd en bij het vaststellen van het definitieve PEH wordt een participatieverslag op de projectpagina (zie kopje online) gepubliceerd.

2.5 Overige afstemming

2.5.1 Afstemming met andere trajecten

Het PEH komt niet geïsoleerd tot stand, maar in wisselwerking met diverse andere gerelateerde trajecten. Het Programma Energiehoofdstructuur is onderdeel van bredere en integrale afwegingen die gemaakt worden voor de realisatie van de energietransitie. Zo vindt er afstemming plaats met en over (niet uitputtend):

- **Regionale Energiestrategieën (RES'en);**
- Nationaal Programma Infrastructuur Duurzame Industrie (PIDI);
- Programma Noordzee en Verkenning Aanlanding Wind op Zee (VAWOZ).

Afstemming en informatie-uitwisseling vindt plaats tijdens gesprekken, werksessies en de eerdergenoemde bijeenkomsten. Dit gebeurt tijdens het gehele proces van totstandkoming van het PEH en de IEA. Daarnaast kent elk traject zijn eigen participatieproces. In de concept-NRD is in paragraaf 2.3 de inhoudelijke relatie tussen het PEH en de verschillende genoemde trajecten beschreven.

Werkgroep IEA PEH

Voor het bespreken van inhoudelijke onderwerpen en dilemma's rondom de totstandkoming van de IEA en het PEH is er een werkgroep IEA ingericht. In deze werkgroep zitten inhoudelijke experts van verschillende maatschappelijke stakeholders op vooral het gebied van energie zoals Holland Solar, Gasunie, TenneT, Netbeheer Nederland, NVDE (Nederlandse Vereniging Duurzame Energie), NWEA (Nederlandse Windenergieassociatie), Natuur en Milieu en Energie Nederland.

2.5.2 Gedragen besluitvorming

Naast inhoudelijke inbreng via diverse overleggen en digitale informatiebijeenkomsten zijn institutionele stakeholders ook onderdeel van besluitvormende overleggen en processen. Besluiten die aan de ministers worden voorgelegd worden eerst besproken in een overleg met IPO (Interprovinciaal Overlegorgaan) en VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten).

Om belanghebbende partijen, zoals netbeheerders, marktpartijen, industrieclusters en maatschappelijke organisaties bij de besluitvorming te betrekken, is een zogenaamde reflectiegroep ingericht. Voor deelname hieraan is een uitvraag gedaan bij de uitvoerings-overleggen elektriciteit en industrie van het klimaatakkoord. De reflectiegroep treedt adviserend op tijdens het opstellen van de IEA en PEH.

Na de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021 en het aankomend regeerakkoord, wordt een nieuwe besluitvormingsstructuur verwacht die aanknopingspunten bevat om de gewenste (ruimtelijke) integraliteit (samenhang) verder vorm te geven.